

Yashil IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

2024

No 8

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

74-91 xalqaro daraja
ISSN: 2992-8982

Bosh muharrir:
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

*Elektron nashr. 576 sahifa.
E'lon qilishga 2024-yil 7-avgustda ruxsat etildi.*

Bosh muharrir o'rinbosari:
Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:
Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, t.f.d., prof., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, i.f.d., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri o'rinbosari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, i.f.d., prof., O'zR Oliy Majlisi qonunchilik palatasi deputati
Axmedov Sayfullo Normatovich, i.f.n., professor, MIM akademiyasi rektori
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, i.f.d., prof., TDIU Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektori
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, i.f.d., prof., Navoiy davlat pedagogika instituti rektori
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, p.f.f.d., (PhD), Buxoro muhandislik-texnologiya instituti rektori
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, i.f.d., prof., TDIU Hududiy ta'lim muassasalari va markazlar bo'yicha prorektor v.b.
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, i.f.d., TDIUprofessor
Samadov Asqarjon Nishonovich, i.f.n., TDIU professori
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, t.f.d., Rossiya xalqlar do'stligi universiteti professori
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, i.f.d., prof., Xalqaro "Nordik" universiteti rektori
Axmedov Ikrom Akramovich, i.f.d., TSUE professori
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Utayev Uktam Choriyevich, O'zR Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farxod, O'zR Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, i.f.d., TDIU professori
Musayeva Shoirazimovna, SamDu IS instituti professori
Cham Tat Huei, (PhD) USCI universiteti professori, Malayziya
Axmedov Javohir Jamolovich, i.f.f.d.,(PhD) "El-yurt umidi" jamg'armasi ijrochi direktori o'rinbosari
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, t.f.f.d.,(PhD) TAQU katta o'qituvchisi
Djudi Smetana, p.f.n., Pitsburg davlat universiteti dosenti, Pittsburgh, Kansas, AQSH
Krissi Lyuis, p.f.n., Pitsburg davlat universiteti dosenti, Pittsburgh, Kansas, AQSH
Ali Konak (Али Кўнак), i.f.d., prof., Karabuk universiteti dosenti, Turkiya
Glazova Marina Viktorovna, i.f.n., "LUKOIL-Energoservis" Kompaniyasi iqtisodchisi, Moskva.
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, i.f.f.d., (PhD) TDIU dotsenti
Sevil Piriyeva Karaman, PhD, Turkiya Anqara universiteti doktoranti
Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li, TDIU mustaqil tadqiqotchisi

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Oqil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan

Abdurakhmanov Kalandar Khodjaevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan

Rae Kwon Chung, honorary professor of TSUE, Nobel laureate, South Korea,

Osman Mesten, member of the Turkish Parliament, head of the Turkey-Uzbekistan Friendship Society

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, DSc, Prof., Minister of Higher Education, Science and Innovation of the Republic of Uzbekistan

Buzrukkhanov Sarvarkhan Munavvarkhanovich, DSc, Deputy Minister of Higher Education, Science and Innovation of the Republic of Uzbekistan

Akhmedov Durbek Kudratillayevich, DSc, Prof., Deputy of the Legislative Chamber of the Oliy Majlis of the Republic of Uzbekistan

Akhmedov Sayfullo Normatovich CSc, Prof., Rector of Academy of Labor and Social Relations

Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, DSc, Prof., TSUE Vice-Rector for Scientific Affairs and Innovation

Kalonov Mukhiddin Bakhritdinovich, DSc, Prof., Rector of the Navoi State Pedagogical Institute

Siddikova Sadokat Ghaforovna, PhD, Rector of the Bukhara Institute of Engineering and Technology

Khudoykulov Sadirdin Karimovich, DSc, Prof., acting Vice-rector for regional educational institutions and centers of TSUE

Yuldashev Mutallib Ibragimovich, DSc, Prof., of TSUE

Samadov Askarjon Nishonovich, CSc, Prof., of TSUE

Slizovsky Dimitriy Yegorovich, DSc, Prof., of the People's Friendship University of Russia

Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, DSc, Prof., Rector of International "Nordic" University

Akhmedov Ikrom Akramovich, DSc, Prof., of TSUE

Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja ugli, DSc, Prof., of TSUE

Utayev Uktam Choriyeovich, Deputy Head of the DGPO of the Republic of Uzbekistan

Ochilov Farkhod, Head of the DCECGPO of the Republic of Uzbekistan

Eshtayev Alisher Abduganievich, DSc, Prof., of TSUE

Shoira Azimovna Musaeva, professor of SamDu IS Institute

Cham Tat Huei, PhD, professor at USCI University, Malaysia

Akhmedov Javokhir Jamolovich, PhD, deputy of executive director of the "El-yurt umidi" fund

Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, PhD, Senior Lecturer at Tashkent University of Architecture and Construction

Judy Smetana CSc, Associate Professor, Pittsburgh State University, Pittsburgh, Kansas, USA

Chrissy Lewis CSc, Associate Professor, Pittsburgh State University, Pittsburgh, Kansas, USA

Ali Konak DSc, Prof., Associate Professor of Karabuk University, Turkey

Glazova Marina Viktorovna, CSc, economist at LUKOIL-Energoservis Company, Moscow.

Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, associate professor of TSUE

Sevil Piriyea Karaman, PhD, doctoral student at Ankara University, Turkey

Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, independent researcher of TSUE

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Po'latov Baxtiyor Alimovich, t.f.d., profesor

Aliyev Bekdavlat Aliyevich, f.f.d., TDIU professori

Isakov Janabay Yakubbayevich, i.f.d., TDIU professori

Xalikov Suyun Ravshanovich, i. f. n., TDAU dotsenti

Rustamov Ilhomiddin, f.f.n., Farg'ona davlat universiteti dotsenti

Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, i.f.d, TDIU dotsenti

Kamilova Iroda Xusniddinovna, i.f.f.d., TDIU dotsenti

G'afurov Doniyor Orifovich, p.f.f.d., (PhD)

Fayziyev Oybek Raximovich, i.f.f.d. (PhD), Alfraganus universiteti dotsenti

Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti

Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, i.f.d., TMI dotsenti

Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, TDIU katta o'qituvchisi

Babayeva Zuhra Yuldashevna, TDIU mustaqil tadqiqotchisi

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi 336/3-
sonli qarori bilan ro'yxatdan
o'tkazilgan.

MUNDARIJA

Benchmarking asosida oliy ta'lim muassasalarining raqobatbardoshlik xususiyatini oshirish.....	16
Qo'ng'irotboy Avezimbetovich Sharipov, Zaynutdinova Umida Djalolovna	
Mehnat resurslarini samarali boshqarish orqali ish bilan bandlikni ta'minlash	20
Shakarov Zafar Gafforovich	
Трансформация человеческого капитала в условиях цифровизации и внедрения искусственного интеллекта в банковскую экосистему	24
С.С. Исмаилов	
“Kreativ iqtisodiyot” va “kreativ industriya”: mohiyati, nazariy jihatlarining tahlili	32
Dusmuxamedov Oybek Suratbekovich	
Muammoli kreditlar va ularni bartaraf etish yo'llari.....	37
Tojiyev Sardor Dilmurod o'g'li	
Don mahsulotlari tarmog'ida mavjud kamchiliklar va ularning yechimlari	41
Sh.B. Donayev	
Eksportni rivojlantirish iqtisodiy o'sishning asosiy omillaridan biridir	45
Kursandov Komiljon Maxmatkulovich	
Yirik soliq to'lovchilar bo'yicha soliq ma'muriyatchiligini tashkil etish	49
Idirisov Alisher Otajonovich	
Institutsional investorlar faoliyatini tashkil etishning konseptual jihatlarini.....	53
Sultanov Maxmud Axmedovich	
Poverty in developing countries: new problems and solutions.....	57
Amirdjanova Sitara Sunnat kizi	
Факторы, влияющие на успешное функционирование скандинавской модели развития экономики	61
Вохидова Мехри Хасановна	
Анализ зарубежного опыта методологии оценки финансового потенциала развитых стран	69
Буранова Лола Вахобовна	
Mamlakatimizda islom moliyaviy xizmatlarini joriy etishning zarurligi.....	78
Babamatov Tolib Hakimovich	
Davlat-xususiy sheriklik loyihalarining tashkiliy-huquqiy mexanizmlari	83
S.A.Karabayev	
O'zbekiston tijorat banklarida valyuta operatsiyalarini amalga oshirish yo'llari	90
Yusupov Aziz Shuxratovich	
Sanoatda raqamli transformatsiyaning shakllanishi va rivojlanishi	95
Gulbayeva Feruza Islamovna	
Oliy ta'lim muassasalarining mamlakat iqtisodiy rivojlanishiga ta'siri.....	102
Sherov Alisher Bakberganovich	
Maxsus kiyimlar tikishda foydalaniladigan gazlamalar tahlili	107
Sayidova Maftuna Hamroqul qizi	
O'zbekistonda elektron bank xizmatlarini o'zgartirishda raqamli texnologiyalardan foydalanish	111
Umarova Malika Baxtiyarovna	
Оценка влияния налоговой системы на финансовое состояние организаций	116
Умида Юлдашева	
Теоретическое обоснование интернет-маркетинга в социальных сетях	120
Арипходжаев Саидамир Фузулиддинович	

Sport tashkilotining marketing strategiyasini ishlab chiqish.....	127
Ismoilov Sherzod Dilshodovich	
Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik faoliyatini rivojlantirishda klaster tizimini joriy qilish jarayonlari.....	132
Ziyadullayev G'ayrat Umidulla o'g'li	
Hududlar soliq salohiyatini oshirishda soliq risklarini boshqarishning zamonaviy tendensiyalari	138
Sharipov Narzullo G'ulomovich	
O'zbekistonning xalqaro bozordagi faoliyatini kengaytirishda marketing strategiyalaridan foydalanish samaradorligi.....	144
Shadieva Madina Djaloliddin qizi	
Xususiy tadbirkorlik va kichik biznes subyektlarining rivojlanish tendensiyalari.....	148
Jumanazarova Z.K.	
Xalqaro savdoning O'zbekiston iqtisodiyotiga ta'siri	154
Rashidov Bekzod Ulug'bek o'g'li, Isayev Laziz Baxtiyorovich	
Oliygochlarni optimallashtirishda sinergiya samarasiga erishish yo'llari	158
Adizov Sanjar Rashidovich	
Iqtisodiyotni raqamlashtirish sharoitida bank tizimining barqarorligini ta'minlash asosida aholi kambag'allik darajasini qisqartirish	165
Xoliyrov Murod Qahramon o'g'li, Xoliyrova Shoxista Qahramon qizi	
Концептуальная основа маркетинга в социальных сетях в туризме.....	174
Касимова Зилола Гуламиддиновна	
O'zbekistonda don mahsulotlari klasterlarida ishlab chiqarish va xo'jalik faoliyatini rivojlantirish	182
Alimov G'ayratjon Abduraxmon o'g'li	
Актуальные проблемы и пути решения приватизации государственного имущества в узбекистане	186
Шахзод Сайдуллаев	
Ttijorat bank daromadlaridagi risklarni baholash va boshqarishni takomillashtirish	192
Ahmedov Komron Muhammadaliyevich	
Sanoat korxonalarini iqtisodiy salohiyatini oshirishga ta'sir etuvchi omillar tahlili.....	196
Quyjanov Xurshid Abdullayevich	
Tashkilotning moliyaviy natijalarini hisobga olishda auditni takomillashtirish masalalari	200
Bakayev Xurshid Maxmudovich	
Yirik soliq to'lovchilar bo'yicha hududlararo davlat soliq inspeksiyasi o'rni va ahamiyati.....	206
Normurzaev Umid Xolmurzaevich	
Анализ международного опыта в сфере тепличного овощеводства	214
Нурутдинова Зухра Алишеровна	
Hududda turizm xizmatlarini rivojlantirishda xorijiy mamlakatlar tajribalarining mohiyati	220
Madaminova Sanobar Askarovna	
Hududning iqtisodiy o'sishini "yashil" iqtisodiyot asosida shakllantirishning nazariy asoslari.....	226
Shomirzayev Abdug'affor Abdujabbor o'g'li	
Davlat tibbiy sug'urta jamg'armasi faoliyati tahlili.....	230
Umurzakova Mo'tabarxon Nodir qizi	
Qurilish materiallarini ishlab chiqarish korxonalarining boshqarish tizimini takomillashtirish.....	234
Uzakova Umida Ruziyevna	
O'zbekistonda turistik majmualarni boshqarishning zamonaviy konsepsiyalari va yondashuvlarining metodologik jihatlar.....	241
Xomidov Qaxxorali Qurbonali o'g'li	
Aktiv va reaktiv quvvatlari tushunchasi va ularni soliqqa tortishdagi mavjud muammolar	247
Boykabilov Bahodir Mustafayevich	

Kichik sanoat zonalari korxona va mahsulotlar raqobatbardoshligini baholashga uslubiy yondashuv	251
Ozoda Batirovna Sakiyeva	
Investitsion jozibadorlikni baholashning uslubiy jihatlari	255
N.N.Zikrillayev	
Hududlarda turizm tarmoqlari infratuzilmasi va uni rivojlantirishni boshqarishning metodologik jihatlari	263
Saidova Dilfuza Abdufattohovna	
The connection of legal protection of geographical indications and state's economic growth	268
Almosova Shahnoza Sobirovna	
Kichik biznesning integratsiyalashuv mexanizmlarini shakllantirish	273
Israilov Rustam Ibragimovich	
Aksiyadorlik jamiyatlarida biznes jarayonlarni samarali boshqarishning nazariy asoslari va o'ziga xos xususiyatlari	277
D.D. Suvanova	
Оптимизация маркетинговой деятельности вузов узбекистана для привлечения абитуриентов	283
Шамшиева Наргизахон Носирхужа кизи	
Davlat budjetidan aholini uy-joy bilan ta'minlashning o'ziga xos xususiyatlari	290
Xannarov Komiljon Karimovich	
Tijorat banklarida transformatsiyalashuv jarayonlarining tahlili	296
Yoqubov Murodjon Valibekovich	
Роль инновационных инфраструктур в обеспечении конкурентоспособности промышленных предприятий	302
Каримов Хожакбар Махамаджон угли	
O'zbekiston qishloq xo'jaligida Osiyocha ishlab chiqarish usuliga asos solinishi	306
Abdulla Abduqodirov	
Kichik biznes korxonalari ishlab chiqarishida innovatsion jarayonlarni tadqiq qilish yo'llari	312
Nasrullayev Feruz Furqatovich	
Ijtimoiy-iqtisodiy adolat – barqaror rivojlanish kafolati	318
Alimov Nasimjon Hoshimovich	
“Istiqlol” memhonxonasi reklama faoliyati tahlili	322
Musayeva Shoirazimovna, Usmonova Dilfuza Ilhomovna	
To'g'ridan to'g'ri xorijiy investitsiyalarni jalb qilishda asosiy belgilovchi omillar	328
Xaydarov Xurshidbek Latipjonovich	
Enhancing Industrial Efficiency through Integrative Sustainability Approaches	334
Kholmukhamedova Feruza	
Современные способы получения нефтяных битумов	338
Юлдашев Норбек Худайназарович, Махмудов Мухтор Жамолович, Комолов Руслан Илхомбекович	
O'zbekistonda agrobiznes orqali hududlarni rivojlantirish masalalari	342
Islomov Jamshed Davronovich	
Зарубежный опыт трансформации железнодорожной транспортной системы	347
Саримсакова Малохат Хикматуллаевна	
Sog'liqni saqlash sohasida davlat xususiy sherikligini tashkil etishning mintaqaviy xususiyatlari	351
Qurbanov Jumanazar Omonovich	
Savdo korxonalarida buxgalteriya hisobini tashkil etish hamda hisob siyosatini shakllantirish	354
Uzakov Utkir Abdusattarovich	
Sanoatda raqamli transformatsiyaning shakllanishi va rivojlanishi	357
Gulbayeva Feruza Islamovna	

Ta'lim muassasalarida namunaviy shtat, jadvallarni tuzish tartiblarini takomillashtirish	364
Ortiqov Xamroqul Abdumajidovich, Boliyev Bahromjon Rustam o'g'li	
Mamlakatimizda turizm sohasini istiqbolda rivojlantirishga ta'sir etuvchi ekzogen omillar tahlili	369
Yuldasheva Dilnoza Ulug'bekovna	
O'zbekiston Respublikasi tijorat banklarining masofaviy va boshqa xizmatlar bozorida raqobatni rivojlantirish masalalari.....	378
Ortiqov Oybek Abdullayevich	
Transport infratuzilmasining xususiyatlari.....	390
Shodmonbekova Nodira Kamoljon qizi	
Asosiy vositalarni xalqaro standartlar asosida hisobga olish tartibi	394
Shermamatov Sirojiddin Xaydarovich	
Logistika jarayonlarida raqamli yechimlar.....	399
Yarashova Vasila Kamalovna, Allabergenov Sherzod Maksudbayevich	
To'g'ridan to'g'ri sug'urta qilish operatsiyalari bo'yicha daromadlarning hisobini takomillashtirish.....	403
Abdusaidov S.J.	
Venchur kapitali: kelib chiqish tarixi va ilg'or horijiy tajribalar.....	409
Do'stov Firuz Ilxomovich	
Анализ статистического исследования рынка паломнического туризма в республике узбекистан	414
Мустаева Шохида Саъдуллаевна	
Структурно-функциональный анализ гастрономического туризма в республике узбекистан	420
Салиева Екатерина Сергеевна	
Вопросы привлечения внешнего финансирования металлургических предприятий в узбекистане.....	427
Татьяна Будей	
Mamlakat iqtisodiyotini rivojlantirishda investitsiyalardan foydalanishning afzalliklari	431
Khusanov Nodirbek Djumanazarovich	
Innovatsion g'oyalar va yangi ilmiy ishlanmalar asosida innovatsion mahsulotlar yaratishning boshqaruv tizimi samaradorligini oshirish yo'llari.....	437
Daliyev Xusan Xojakbarovich	
Macroeconomic factors in the development of the banking performance	442
Mamadiyorova Madina Nuriddin kizi, Dr.Susanti Kurniawati, X.S.Umarov	
Mamlakatimizda oziq-ovqat sanoatini rivojlanish holati va uning dolzarbligi	449
Turg'unov Muxriddin Mo'ydinjon o'g'li	
Ecological sustainability and trade: economic and environmental implications of uzbekistan's accession to the WTO	453
Mironshokh Sattarov, Denny Andriana, Sirojiddin Yangiboyev	
Hududiy turizm rivojlanishining iqtisodiy samaradorligini oshirishni o'ziga xos tendensiyalari.....	458
Dustmurodov Orifjon Ismatilloevich	
Jismoniy shaxslar daromadlarini soliqqa tortishning ilmiy – nazariy asoslari.....	468
Davletov Po'lat Torabayevich	
Ekoshahar tashkil etishda "yashil" belbog' hamda "yashil" makonning o'rni	476
Karimova Muqaddas Zabixullayevna	
Необходимость изучения механизма управления социально-трудовыми отношениями при переходе республики узбекистан на "зеленую" экономику.....	479
Раматов Зафарбек Жуманиязович	

Klasterlarning rivojlanish tarixi, ularning o'ziga xos xususiyatlari va raqobatbardoshlikdagi o'rni.....	482
Sherkulov Shohruh Erkin o'g'li	
Soliqlarni raqamlashtirish: QQS ning muammo va istiqbollari	486
Abdulxayeva Shahnoza Muhammadiyevna	
Dehqon va tomorqa xo'jaliklarida sug'oriladigan yerlarning unumdorligini oshirish yo'llari.....	492
Xo'jageldiev Chorshanbi Pardayevich	
Topical issues of analytical support for financial resources management of business entities in modern conditions	498
Jiyanova Nargiza Esanboyevna	
Исследование цифровой валюты центрального банка как новой формы денег	506
Якубова Шамшинур Шухратовна	
Структуризация прибыли предприятия, факторы формирования и выявление резервов её повышения.....	513
Гафурова Азизахон Фатиховна	
Xorijiy mamlakatlarda oilaviy migratsiya masalalari.....	517
Kadirova Zulayho Abduhalimovna, Gaziyeva Sulxiya Saidmashrafvna	
Ta'limda innovatsion tadbirkorlikning tarixiy rivojlanishini asosiy bosqichlari.....	522
Madaminova Xusnidaxon Shuxratovna	
Integratsiya jarayonida bog'dorchilikda klasterlarni barpo qilishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlar va tarkibiy o'zgarishlarga ta'siri	526
Ergashov Ulug'bek Zoxidjonovich	
Banklarning moliyaviy xavfsizligi va uning iqtisodiy xavfsizlikka ta'siri.....	532
Mamatov Mamajan Axmadjonovich	
Qishloq xo'jaligida pillachilik biznesini rivojlantirish istiqbollarini belgilash jarayonini ekonometrik modellash.....	535
Turgunov Odilbek Maripovich	
Zamonaviy pul-kredit siyosatining iqtisodiy o'sishni ta'minlashdagi rolini baholash	542
Mamanazarov Abdusamat Abdusaitovich	
The unique characteristics of governance systems in various countries: a comparative analysis.....	549
Bozorboev Otamurod Nurmuxammad ugli, Denny Andriana, Usmanov Bunyod	
GREEN ECONOMY AND GREEN CHEMISTRY: principles, priorities, advantages and it's impact to the future.....	553
Fozilova Firangiza Komilovna, Zokirova Ferangiz Zafarovna	
Kichik biznesda yoshlar tadbirkorligini shakllantirish va rivojlantirishning mohiyati va ahamiyati.....	557
Karimova Mavjuda Boxodirovna	
Tijorat banklari raqobatbardoshligini oshirishda xorijiy mamlakatlarning ilg'or tajribalari va ulardan foydalanish yo'llari	562
Zaynutdinov Bunyodjon Odiljon o'g'li	
Temir yo'l transportida yuk tashish samaradorligining iqtisodiy negizi tushunchasi va xususiyati.....	568
Shukurova Sultana Said Sultanovna	
Tashqi savdo va iqtisodiy o'sish o'rtasidagi o'zaro aloqalarining hozirgi holati va tendensiyasi.....	572
Hayitova Nigora Ilxomovna	

TASHQI SAVDO VA IQTISODIY O'SISH O'RTASIDAGI O'ZARO ALOQALARINING HOZIRGI HOLATI VA TENDENSIYASI

Hayitova Nigora Ilxomovna

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti

Iqtisodiy statistika kafedrası katta o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqola tashqi savdo va iqtisodiy o'sish o'rtasidagi o'zaro aloqalarning hozirgi holati va tendensiyalarini tahlil qilishga bag'ishlangan. Maqolada O'zbekiston va jahon iqtisodiyoti misolida tashqi savdo siyosatining milliy iqtisodiy o'sishga ta'siri o'rganilgan. Ilmiy tadqiqotlar va statistik ma'lumotlar asosida tashqi savdoning iqtisodiy o'sishga ijobiy ta'sirini aniqlash bilan birga ushbu aloqalarning murakkabligi va ularni samarali boshqarishning dolzarbligi ko'rsatib o'tilgan.

Kalit so'zlar: tashqi savdo, iqtisodiy o'sish, eksport siyosati, import tartibga solish, milliy iqtisodiyot, xalqaro iqtisodiy tendensiyalar, O'zbekiston iqtisodiyoti, tashqi savdo siyosati.

Abstract: This article is devoted to the analysis of the current state and trends of the relationship between foreign trade and economic growth. The article examines the impact of foreign trade policy on national economic growth on the example of Uzbekistan and the world economy. Based on scientific research and statistical data, along with determining the positive impact of foreign trade on economic growth, the complexity of these relations and the urgency of their effective management have been shown.

Key words: foreign trade, economic growth, export policy, import regulation, national economy, international economic trends, economy of Uzbekistan, foreign trade policy.

Аннотация: Данная статья посвящена анализу современного состояния и тенденций взаимосвязи внешней торговли и экономического роста. В статье рассматривается влияние внешнеторговой политики на экономический рост страны на примере Узбекистана и мировой экономики. На основе научных исследований и статистических данных, наряду с определением положительного влияния внешней торговли на экономический рост, показана сложность этих отношений и актуальность их эффективного управления.

Ключевые слова: внешняя торговля, экономический рост, экспортная политика, регулирование импорта, национальная экономика, международные экономические тенденции, экономика Узбекистана, внешнеторговая политика.

KIRISH

Milliy iqtisodiyotda tashqi iqtisodiy faoliyatning rivojlanishi iqtisodiy aloqalarni va integratsiyalashuvni mintaqa miqyosida faollashtirishni talab etadi. Bu vaziyatning yuzaga chiqishida ijtimoiy-iqtisodiy va tabiiy-geografik omillar sezilarli darajada ta'sir ko'rsatadi. Lekin ko'pgina jarayonlar kabi tashqi savdo aloqalari ham iqtisodiy manfaat va sabablar jarayonlarining ustuvor omili bo'lib, qolganlari ularga ko'makchi xususiyatiga ega. Zero, har qanday iqtisodiy faoliyatning asosiy maqsadi iqtisodiy yuksalish va milliy farovonlikni oshirishdan iborat. Shulardan biri bu tashqi iqtisodiy aloqalarni rivojlantirish va jahon bozoriga integratsiyalashuvni chuqurlashtirish ham aynan iqtisodiy taraqqiyotni ko'zda tutadi. Shu bois mintaqaviy miqyosda mamlakatlar o'rtasida iqtisodiy aloqalarni erkinlashtiruvchi tizim tashkil etiladi va savdo-iqtisodiy aloqalar kengaytiriladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

O'zbekiston olimlari tashqi savdo va iqtisodiy o'sish o'rtasidagi o'zaro aloqalarni tahlil qilishda mahalliy sharoit va iqtisodiy xususiyatlarni hisobga olgan holda ilmiy izlanishlar olib borishgan. Masalan, Karimov A. o'z tadqiqotida tashqi savdo faoliyatining iqtisodiy o'sishga ta'sirini iqtisodiy siyosat va strukturaviy o'zgarishlar orqali o'rgangan. U, xususan, O'zbekistonning eksport salohiyatini oshirish va importni maqbullashtirish bo'yicha qator takliflar bergan. Shuningdek, Rustamov M. va Islomov F. kabi olimlar O'zbekistonning tashqi savdo siyosati va iqtisodiy o'sishga ta'sir qiluvchi omillarni chuqur tahlil qilib, eksport-import operatsiyalarini takomillashtirish bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqqan.

Xorij mamlakatlarining olimlari tashqi savdo va iqtisodiy o'sish o'rtasidagi aloqalarni o'rganishda xalqaro tajriba va makroiqtisodiy omillarni inobatga olgan. Kudrov V.M. o'z asarlarida Rossiyaning tashqi savdo siyosati va uning iqtisodiy o'sishga ta'sirini, jumladan, jahon iqtisodiyoti bilan integratsiyalashuv jarayonlarini tahlil qilgan.

Ivanov S.P. esa iqtisodiy o'sish va tashqi savdo o'rtasidagi dinamik o'zgarishlarni va ular o'rtasidagi sabab-oqibat munosabatlarini o'rganib, xalqaro savdo bitimlarining milliy iqtisodiyotga ta'sirini ko'rsatgan.

Aksariyat olimlar tomonidan olib borilgan tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, tashqi savdo va iqtisodiy o'sish o'rtasidagi aloqalar kompleks va ko'p qirrali bo'lib, ular milliy iqtisodiyotning o'ziga xos xususiyatlari, xalqaro iqtisodiy tendensiyalar va hukumat siyosatining ta'siri ostida shakllanadi. Shuningdek, ushbu olimlarning ilmiy ishlari tashqi savdo faoliyatini samarali boshqarish va iqtisodiy o'sishni ta'minlash bo'yicha strategik qarorlar qabul qilishda muhim ahamiyat kasb etadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu tadqiqot ishlarini amalga oshirishda ilmiy tadqiqot metodologiyasida keng qo'llaniladigan usullardan foydalanildi. Tashqi savdo va iqtisodiy o'sish o'rtasidagi o'zaro aloqalarning hozirgi holati va tendensiyasini o'rganishda umumiylikdan individuallikka va aksincha tartibda deduksion yoki induksion usullardan foydalanish samara bersa, abstrakt-mantiqiy fikrlash usuli esa jarayonni tizimli tahlil qilishda ahamiyatlidir. Ilmiy tahlil jarayonida ana shu ilmiy tadqiqot usullaridan, xususan, kuzatish, umumlashtirish, guruhlash, taqqoslash, tahlil qilishda esa sintez va tahlil usullaridan keng foydalanildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Hozirgi kunda mamlakatimiz geografik va madaniy-ijtimoiy shart-sharoitlar hamda iqtisodiy salohiyatdan kelib chiqib, qator mamlakatlar va mintaqaviy integratsiya doirasidagi milliy bozorlar bilan iqtisodiy munosabatlar jarayonlarini tashkil qilib, tashqi bozordagi faoliyatini rivojlantirishda davom etmoqda. Milliy iqtisodiyotlar va mintaqaviy bozorlar bilan integratsiya bo'lishi, uning ko'lami va ishtirok etayotgan mamlakatlarning barqaror rivojlanishi uchun katta ahamiyat kasb etadi.

Globalashuv jarayoni chuqurlashib borayotgan sharoitda Markaziy Osiyo mamlakatlarida olib borilayotgan islohotlar va ishlab chiqarishni tarkibiy jihatdan takomillashtirish tadbirlari o'zaro savdo-iqtisodiy aloqalarni rivojlantirishga rag'bat hosil qilmoqda. Mazkur tendensiya milliy iqtisodiyotlarni tarkibiy jihatdan takomillashuviga va modernizatsiya bo'lishiga ta'sir ko'rsatish orqali tashqi savdoda tovar va xizmatlar hajmining kengayishiga olib keladi. Natijada tovar va xizmatlar bozorining jadal rivojlanishi va talab hajmining yuksalishi sodir bo'ladi. Bundan tashqari, bu mintaqada mamlakatlarida ayrim xomashyo va investitsiya tovarlarining ta'minoti ham tashqi iqtisodiy aloqalarning faollashuvini kuchaytiradi. Bu shart-sharoitlar tashqi savdo va mintaqada mamlakatlari iqtisodiyotlarining o'zaro aloqalarining ustuvor ahamiyatini ko'rsatadi. Shu bois mamlakatimizning yaqin qo'shni va mintaqada mamlakatlari bilan savdo aloqalarining o'ziga xos xususiyatlarini va o'sish tendensiyasini tadqiq etish talab etiladi.

Joriy yilning yanvar-iyul oylarida 345 trln. so'mlik sanoat tovarlari ishlab chiqarilgan bo'lib, o'tgan yilning mos davriga nisbatan real o'sish ko'rsatkichi 5,7 foizni tashkil etgan (o'tgan yilning mos davrida sanoat tovarlarining o'sish surati 5,5 foizni tashkil etgan edi).

Joriy yilning yetti oyida qurilish sohasida 80,5 trln. so'mlik qurilish ishlari amalga oshirilgan. Sohaning o'sish surati 4,8 foizni tashkil etib, 2022-yilning mos davri bilan taqqoslaganda qurilish sohasidagi faollik biroz pasayganligini kuzatish mumkin. Xususan,

2022-yilning mos davrida qurilish sohasida o'sish 6,4 foizni tashkil etgan edi.

Joriy yilning yanvar-iyul oylarida chakana savdo aylanmasi

156,4 trln. so'mni tashkil etib, o'tgan yilning mos davriga nisbatan

7,1 foizga o'sgan. Chakana savdo aylanmasi sog'lom suratlarda o'sayotgan bo'lishiga qaramasdan, o'sish surati 2022-yilning mos davri bilan taqqoslaganda biroz sekinlashgan (2022-yilning yanvar-may oylarida chakana savdo aylanmasining o'sish surati 11,2 foizni tashkil etgan) edi.

Ko'rsatilgan bozor xizmatlari hajmi joriy yilning yetti oyida

250,1 trln so'mni tashkil etib, o'tgan yilning mos davriga nisbatan

12,4 foizga o'sgan. Ko'rsatilgan bozor xizmatlarining eng katta ulushi moliyaviy, transport hamda savdo xizmatlariga to'g'ri kelib, bu xizmatlarning hajmi mos ravishda 58,2 trln so'm, 57,6 trln so'm hamda 59,2 trln so'mni tashkil etgan.

Markaziy Osiyo davlatlari mustaqilligiga erishgach turli sohalarda kechayotgan hamkorlik, do'stlik, tarixiy birdamlikka intilishdan tashqari tarix sohasida munozara, muhokama, ziddiyat va qarama-qarshiliklar ham tez-tez sodir bo'lmoqda. Xususan, mintaqadagi xalqlarning etnik tarixini o'rganishga bo'lgan ilmiy tadqiqotlar,

qarashlar, fikrlar ba'zida tarix sahifalarida noo'rin ishlatilmoqda. O'zbekiston Respublikasi Birinchi Prezidenti Islom Karimov ta'kidlaganidek: "... Tarix xotirasi, ...milliy o'zlikni anglashni, ta'bir joiz bo'lsa, milliy iftixorni tiklash va o'stirish jarayonida g'oyat muhim o'rin tutadi".[1] Shunday ekan, o'z tariximizni teran anglab yetish o'zligimizni bilishga qaratilgan asosiy yechimdir.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 29.12.2016-yildagi "O'zbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasining akademiklari faoliyatini yanada takomillashtirish va rag'batlantirish chora-tadbirlari to'g'risida" PF-4907-son¹ Farmoni, mamlakatimiz ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotida ilm-fanning o'rnini yanada mustahkamlash, akademiklar faoliyatini har tomonlama qo'llab-quvvatlash, yuqori malakali ilmiy kadrlar tayyorlash sifatini oshirishni rag'batlantirish maqsadida bir qator muhim chora-tadbirlar belgilangan. Ilm-fan taraqqiyotida fundamental tadqiqotlar muhim ahamiyat kasb etadi. Fan, ta'lim va ishlab chiqarish integratsiyasini yanada takomillashtirish muhimligi alohida qayd etildi.

Import o'rnini bosish siyosatining asosiy xususiyati importni chegaralash va diskriminatsiya qilish yordamida iqtisodiyotni sanoatlashtirish hisoblanadi. Boshqacha so'z bilan aytganda, import o'rnini bosish siyosatini olib borish ichki bozorda raqobatga bardoshligini ta'minlash maqsadida mahalliy ishlab chiqaruvchilar rivojlanishi uchun sun'iy rag'batlar (tashqi savdo va valyuta) yaratishni nazarda tutadi. Shu bilan birgalikda, yengil sanoat, umuman, respublikamiz tashqi iqtisodiy faoliyati samaradorligini yanada oshirishda import o'rnini bosish siyosatini emas, balki eksportga yo'naltirilganlik siyosatini amalga oshirish maqsadga muvofiq bo'ladi. Eksportga yo'naltirilgan siyosatning maqsadi ham iqtisodiyotni sanoatlashtirish hisoblanadi. Ammo unga tashqi savdo cheklanishlari va import diskriminatsiyasi yordamida mahalliy ishlab chiqarish orqali import o'rnini bosish orqali emas, balki iqtisodiyotning ochiqligi, tashqi savdoning erkinlashtirilishi va mamlakat eksport salohiyatini kengaytirish orqali erishiladi.²

Mamlakatimizda sanoat mahsulotlari ishlab chiqarishning tarkibiy tuzilishini belgilashda hal qiluvchi o'rinlardan birini egallab kelayotgan yengil sanoat tarmog'i keyingi yillarda bu borada o'z mavqeini, ma'lum, ma'noda, sanoatning boshqa tarmoqlariga bo'shatib bermoqda. Asrimiz boshida unda mamlakatimiz sanoat mahsulotlarining 1/5 qismi yaratilgan bo'lsa, oradan o'n yildan sal ko'proq vaqt o'tib bu ko'rsatkichning darajasi 1/7ga teng bo'lib qolmoqda. Bu sanoat mahsulotlari ishlab chiqarishning tarkibiy tuzilmasida yengil sanoatning hisssasi shu davr oralig'ida deyarli 30,0%ga pasaydi.

Albatta, mamlakatimiz sanoat mahsulotlari ishlab chiqarishning tarkibiy tuzilishini belgilashda keyingi yillarda mashinasozlik va yoqilg'i sanoat tarmoqlari ulushining ortganligini ijobiy baholash lozim. Lekin bu, fikrimizcha, yengil sanoat tarmog'i ulushining pasayishi hisobiga amalga oshirilishi kerak emas. Shuningdek, bir paytning o'zida elektroenergetika, qora va rangli metallurgiya, kimyo, o'rmon va yog'ochni qayta ishlash, qurilish materiallari va oziq-ovqat kabi sanoat tarmoqlari bu jarayonda o'z mavqelarini saqlab qolgan bir paytda bu narsa yengil sanoat miqyosida uddalanmaganligi unchalik tushunarli bo'lmaganligi uchun juda ko'plab savollarni kun tartibiga qo'yadiki, ularga asosli tarzda atroflicha javob berish lozim. Chunki mamlakatimiz sanoat mahsulotlari ishlab chiqarishning tarkibiy tuzilmasida yengil sanoatning hisssasi 2001–2009-yillar oralig'ida muttasil ravishda pasayish tendensiyasiga ega bo'lib, ushbu ko'rsatkichning darajasi 20,0%dan 12,1%gacha pasaygan (pasayish sur'ati deyarli 40,0%) bo'lsa, 2010 yildan boshlab vaziyat teskari tomonga o'zgara boshladi. Sanoat mahsulotlari ishlab chiqarishning tarkibiy tuzilmasida yengil sanoatning hisssasi 2009-yilda 12,1%ni tashkil etgan bo'lsa, uning 2010 yildagi darajasi – 13,1%ga, 2011 yilda – 13,4%ga, 2013 yilda – 13,9%ga, 2014-yilda - 15,5%ga, 2015-yilda – 15,6 %ga va 2016 yilda esa 15,7 %ga teng bo'ldi.

Bu raqamlardan ko'rinib turibdiki, yaqin kelajakda va istiqbolda yengil sanoat tarmog'i sanoat mahsulotlari ishlab chiqarishning tarkibiy tuzilmasida o'z mavqeini qayta tiklab olishi sari yo'l tutilganligi, shubhasiz. Bunday sharoitda mamlakatimiz yengil sanoati taraqqiyotining, jumladan, moliyaviy jihatlarini tadqiq etish, bu yerda mavjud bo'lgan muammolarni aniqlash va ularni hal qilish yo'llarini ilmiy-amaliy jihatdan asoslab berish o'ta dolzarblik kasb etishini yana bir marta qayd etib o'tish joiz.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Fikrimizcha, milliy iqtisodiyotdagi, mamlakat qonunchilik sohasidagi va tashqi iqtisodiy siyosatidagi o'zgarishlar, shuningdek, jahon iqtisodiyotidagi o'zgarishlar bilan bog'liq. Vujudga kelgan yuqoridagi vaziyatni ijobiy tomonga faqat innovatsion faoliyatni jadallashtirish, ishlab chiqarish samaradorligini yangi texnik-texnologik darajaga ko'tarish va raqobatbardosh tovarlar ishlab chiqarish hajmini yillar bo'yicha barqaror o'sishini ta'minlaydigan qulay sharoitlarni yaratishga yo'naltirilgan maxsus choralar dasturini zudlik bilan ishlab chiqish, muhokama etib qabul qilish va uni hayotga tatbiq etib o'zgartirish mumkin xolos. Bu jarayonda ularning moliyaviy jihatlariga hamda kadrlar masalasiga jiddiy e'tibor berish alohida ahamiyat kasb etadi.

¹ <https://lex.uz/docs/3089607>

² Ўзбекистон Республикаси Президентининг "Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегияси тўғрисида"ги Фармони. //Халқ сўзи, 08.02.2017 й. №28 (6722).

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Alfred Marshall. Principles of Economics. 8 th edition. – Macmillan and Co.Ltd. 1920. <http://www.Econlib.org/library/Marshall/marpcontents.htm>.
2. Karimov A. (2020). O'zbekistonning tashqi savdo siyosati va iqtisodiy o'sish. Toshkent: Iqtisodiyot va moliya.
3. Rustamov M. & Islomov F. (2019). Tashqi savdo va iqtisodiy o'sish: O'zbekiston tajribasi. Toshkent: Fan va texnologiya.
4. Кудров В. М.. (2019). "Влияние внешней торговли на экономическое развитие России". Журнал "Экономика и управление", 6(3), 88-95.
5. Иванов С.П. (2017). "Международная торговля и экономический рост: российский контекст". Москва: Издательство МГУ.
6. Багиев Г.Л., Моисеева Н.К., Никифорова С.В. Международный маркетинг. – СПб.: Питер, 2001.
7. Сирожиддинов Ж. Проблемы повышения эффективности внешней торговли. Узбекистана. – Т.: Университет Мировой экономики и дипломатии, 2004.
8. "Ўзбекенгилсаноат" АЖнинг 2014-2016 йиллар ҳисобот материаллари. 10. Uzbekistan textile (2016-2017) №08. с.4-6.
9. Ўзбекистон Республикаси Президентининг "Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги қарори. "Халқ сўзи" газетаси. 2017 йил, 21 апрел, № 79 (6773).
10. Якубовский А.Ю. Ўзбек халқининг юзага келиши масаласи ҳақида Т.: ЎзФАН 1941. 5-бет.
11. Толлстов С.П. Основные проблемы этногенеза народов Средней Азии. Тезисы докладов // Советская этнография. М., 1947. №.VI – VII. С.303.
12. Шониёзов К.Ш. Ўзбек халқининг шаклланиш жараёни. – Т.: "Шарқ", 2001.
13. Асқаров А.А. Ўзбек халқининг келиб чиқиш тарихи. Тошкент. "Ўзбекистон". 2015. 670-бет.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Xondamir Ismoilov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2024. № 8

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77)

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77) telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

